

УДК 619:616– 09.477

НЕГАТИВНІ ЕФЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ГЛЮКОКОРТИКОЇДІВ ЗА ЛІКУВАННЯ АЛЕРГІЧНОГО ДЕРМАТИТУ У КОТІВ**ШКВАРЯ М.М.**, к. вет. н., доцент
СЕМЬОНОВ О.В., к. вет. н., доцент
ШАГУН К.М., студенткаДніпропетровський державний аграрно-
економічний університет
м. Дніпропетровськ
sm140@rambler.ru

Виявлені типові ознаки негативної дії гормональних протизапальних засобів (поліурія, полідипсія, поліфагія, гіперглікемія, глюкозурія) при лікуванні алергічного дерматиту у котів. Встановлено, що глюкокортикоїди пролонгованої дії дексафорт та кінолог менш ятрогенні ніж дексаметазон і преднізолон для організму котів при лікуванні даної патології

Глюкокортикоїди, коти, преднізолон, дексаметазон, дексафорт, кінолог, негативні ефекти, побічні реакції

Алергічні захворювання визначаються як група патологій, спричинених підвищеною чутливістю до деяких антигенів (алергенів). При контакті з цими алергенами розвивається клінічна симптоматика захворювання. Поширення алергічних захворювань у людей в останні десятиліття катастрофічно зростає. У дрібних свійських тварин такі патології, як гіперчутливість до укусів бліх і атопічний дерматит, стали одним з найбільш частих приводів звернення до ветеринарного дерматолога. Випадків спонтанного виліковування при даних захворюваннях практично не спостерігається. Зазвичай потрібна тривала терапія, яка допомагає контролювати перебіг захворювання і підтримувати пацієнта у задовільному стані [1, 2, 5, 6].

Найбільш дієвими ліками при лікуванні алергічних хвороб шкіри у котів є глюкокортикоїди. Глюкокортикоїди – недорогі, легкодоступні і ефективні препарати для терапії свербіжів при алергічних захворюваннях шкіри. Але навіть якщо їх приймають у невеликих дозах, необхідних для усунення запалення, вони часто викликають поліурію, полідипсію і поліфагію. Рідше спостерігаються такі побічні ефекти як задишка, м'язова слабкість, сонливість, зміни психіки, підвищена стомлюваність, вторинні бактеріальні інфекції та кальцинування шкіри. Для профілактики розвитку небажаних ефектів глюкокортикоїди зазвичай застосовуються в комплексі з іншими, менш ефективними, але менш небезпечними, проти-

свербіжними препаратами. Це дозволяє знизити дозу глюкокортикоїдів, необхідну для усунення клінічної симптоматики. Найчастіше, в якості супутніх препаратів застосовуються антигістамінні засоби, ПНЖК або спеціальні шампуні. Їх дозування є постійним, а ось дозування глюкокортикоїдів на тлі застосування даних лікарських засобів підбирається за ефектом. Дозу глюкокортикоїдів потрібно підбирати так, щоб у пацієнта залишався слабкий, стерпний свербіж. Якщо свербіж пригнічується повністю, дозу глюкокортикоїдів слід знизити, але якщо виникає помірний свербіж – трохи підвищити [3, 7, 8].

При цьому дотепер залишаються з'ясованими у собак, але мало сформованими у котів основні негативні ефекти, які виникають при лікуванні алергічних дерматозів глюкокортикоїдами. Не дивлячись на значну інформацію щодо застосування в терапевтичній практиці гормональних протизапальних засобів, особливо преднізолону та дексаметазону, негативні ефекти у котів досліджені поверхнево.

Проведена десятиліттями робота по лікуванню алергічних дерматозів у котів глюкокортикоїдами популяризується в кругах практикуючих ветеринарних лікарів, але в наукових журналах залишаються практично без відповіді питання негативного їх впливу на організм котів.

Метою наших досліджень було визначення основних негативних ефектів глюкокортикоїдів на організм котів при лікуванні алергічних

дерматозів та уточнення конкретно частоти виникнення негативного впливу одного із протизапальних засобів: преднізолону, дексаметазону, дексафурту, кінологу.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження виконані на кафедрі клінічної діагностики та внутрішніх хвороб тварин Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету та в приватній ветеринарній клініці «Котофей» міста Дніпропетровськ. Використовували клінічні, статистичні та аналітичні методи щодо виявлення та аналізу медикаментозної ятрогенії при алергічному дерматиті у котів. Проведено аналіз лікування близько 80 котів, які лікувалися при алергічному дерматиті одним із перерахованих глюкокортикоїдів (преднізолон, дексаметазон, дексафорт, кінолог).

Результати досліджень. Встановлено, що найбільш типовою ознакою негативної дії гормональних протизапальних засобів є поліурія, поліфагія, полідипсія, гіперглікемія, глюкозурія, як показано в таблиці. Ускладнення кортистероїдної гормонотерапії досить передбачувані і пов'язані головним чином з ятрогенним гіперадренокортицизмом (хворобою Кушинга). За швидкого внутрішньовенного введення

глюкокортикоїди можуть спричинити блювоту, що можна попередити шляхом уповільненого введення або в комбінації з кристалоїдними розчинами [1, 5, 6, 8].

Крім того у котів у меншій мірі виявлялися: гепатомегалія, синдром дряблої шкіри, задишка, порушення відновлення шерстного покриву і білатеральна симетрична алопеція, підвищення активності ферментів печінки, зокрема ЛФ; гістопатологічні зміни в печінці, пригнічення, сонливість, задишка (внаслідок гепатомегалії і м'язової слабкості), порушення роботи органів системи травлення, виникнення виразок шлунку, діабет і діабетичний кето ацидоз, тромбоемболія легенів, інфекції сечовивідних шляхів, зокрема, емфізематозний цистит, піометра, підвищена агресивність (рідко).

Котів вважають більш резистентними до негативної дії глюкокортикоїдів, проте у них іноді реєструють діабет або ятрогенний гіперадренокортицизм [4]. Кращий спосіб профілактики – уникати застосування стероїдів тоді, коли це можливо. Потрібно планувати лікування з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта, підшукувати безпечніші варіанти, наприклад, азатіоприн або інгаляцію кортикостероїдів, зокрема флутиказону

Таблиця. Негативні ефекти використання глюкокортикоїдів у котів за лікування алергічного дерматиту

Негативний ефект	Препарат			
	Преднізолон	Дексаметазон	Дексафорт	Кінолог
Поліурія	76	76	50	43
Поліфагія	71	72	48	34
Полідипсія	76	76	51	47
Гіперглікемія	62	58	23	17
Глюкозурія	51	43	4	6
Задишка	8	10	2	3
М'язова слабкість	7	8	2	1
Сонливість	18	17	3	2
Зміна поведінки	27	31	7	8
Підвищена втомлюваність	22	28	5	6
Вторинні бактеріальні інфекції	1	2	-	-
Кальцинування шкіри	1	-	1	-
Ожиріння	1	-	-	-
Синдром Кушинга	-	1	-	-

(Flovent).

Необхідно підтримувати тісний зв'язок з власниками тварин, яким призначили тривалі курси кортикостероїдів у високих дозах – це допоможе вчасно виявити початок розвитку ускладнень/побічних проявів, а якщо останніх не вдасться уникнути, то власник зуміє хоча б правильно діяти в таких випадках. Категорично забороняється перегодовувати тварин, у яких розвивається поліфагія, оскільки ожиріння лише посилить важкість ускладнень і навіть впливатиме на прогноз.

Найбільш загрозованим ускладненням вважається легенева тромбоемболія (у пацієнтів, які отримували високі дози стероїдів з життєвих показань, наприклад, за автоімунної гемолітичної анемії). Таким пацієнтам обов'язково призначають одночасний курс антикоагулянтів: низькомолекулярний гепарин (150 МО п/шк. з інтервалом 8-12 год.) або аспірин (0,5 мг/кг з інтервалом 12-24 год.) [7, 9, 10].

Аналізуючи таблицю бачимо, що глюкокортикоїди пролонгованої дії спричиняють менше негативних ефектів ніж короткотривалої, що виражається у кількісному значенні кожного із

негативних випадків. Тому, такі препарати як дексафорт та кінолог менш ятрогенні ніж дексаметазон і преднізолон для організму котів при лікуванні алергічного дерматиту.

Висновки.

1. Найбільш типовою ознакою негативної дії глюкокортикоїдів при лікуванні алергічного дерматиту у котів є поліурія, поліфагія, полідипсія, гіперглікемія, глюкозурія.

2. На другому плані негативної дії глюкокортикоїдів на організм котів стоїть гепатомегалія, синдром дряблої шкіри, задишка, порушення відновлення шерстного покриву і білатеральна симетрична алопеція, підвищення активності ферментів печінки, зокрема ЛФ; гістопатологічні зміни в печінці, пригнічення, сонливість, задишка, порушення роботи органів системи травлення, виникнення виразок шлунку; діабет і діабетичний кетоацидоз; тромбоемболія легенів; інфекції

3. Глюкокортикоїди пролонгованої дії дексафорт та кінолог менш ятрогенні ніж дексаметазон і преднізолон для організму котів при лікуванні алергічного дерматиту.

ЛІТЕРАТУРА

- O'Dair. H. A. An open prospective investigation into aetiology in a group of cats with suspected allergic skin disease. / H. A. O'Dair, P. J. Markwell, I. E. Maskell // *Veterinary Dermatology*. – 1996. – №7. – P. 193–202.
- Bcttenay. S. V. Diagnosing and treating feline atopic dermatitis. / S. Bcttenay // *Veterinary Medicine*. – 1991. – № 5. – P. 488–496.
- Mueller. R. S. *Dermatology for the Small Animal Practitioner* / R. S. Mueller // Jackson: Teon NewMedia. – 2000. – P. 151.
- White S. D. Food hypersensitivity in cats: 14cases(1982-1987) / S. D. White, D. Sequoia., D.White, S. D.Sequoia. D. // *Journal of the American Veterinary Medical Association*. – 1989. – № 194. – P. 692–695.
- Harvey. R. G. Food allergy and dietary intolerance in dogs: a report of 25 cases / . R. G. Harvey // *Journal of Small Animal Practice*. – 1993. – № 34. – P. 175–179.
- Carlotti D. N. Food allergy in dogs and cats. A review and report of 43 cases. / D. N. Carlotti., I. Remy, C. Prost // *Veterinary Dermatology*. – 1990. – № 1. – P. 55–62.
- Rosser. E.J. Diagnosis of food allergy in dogs / Rosser. E. J. // *Journal of the American Veterinary Medical Association*. – 1993. – № 203. – P. 259–262.
- White. P. D. Contact dermatitis in the dog and cat. / P. D. White // *Seminars in Veterinary Medicine and Surgery (Small Animal)*. – 1991. – № 6. P. 303–315.
- Wilder E. J. Contact dermatitis in dogs and cats: Pathogenesis, histopathology. experimental induction and case reports / E. J. Wilder, J. D. Conroy. // *Veterinary Dermatology*. – 1994. – №5. – P. 149–162.
- Nagata M. Cutaneous reactivity to mosquito bites and its antigens in cats / M. Nagata, T. Ishida // *Veterinary Dermatology*. – 1997. – №8. – P. 19–26.

НЕГАТИВНЫЕ ЭФФЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГЛЮКОКОРТИКОИДОВ ПРИ ЛЕЧЕНИИ АЛЛЕРГИЧЕСКИХ ДЕРМАТИТОВ У КОШЕК

Шкваря Н.Н., Семёнов А.В., Шагун К.Н.

Днепропетровский государственный аграрно-экономический университет, г. Днепропетровск

Определены наиболее типичные признаки негативного эффекта гормональных противовоспалительных средств (полиурия, полидипсия, полифагия, гипергликемия, глюкозурия) при лечении аллергического дерматита у кошек. Установлено, что глюкокортикоиды пролонгированного действия дексафорт и кинолог менее ятрогенные чем дексаметазон и преднизолон для организма кошек при лечении данной патологии

Глюкокортикоиды, коты, преднизолон, дексаметазон, дексафорт, кинолог, негативные эффекты, побочные реакции

THE NEGATIVE EFFECT OF THE USE OF GLUCOCORTICOIDS IN THE TREATMENT OF ALLERGIC DERMATITIS IN CATS

M. Shkvarya A. Semionov K. Shahun

Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University, Dnipropetrovsk, Ukraine

Carried out work for decades for the treatment of allergic dermatoses in dogs glucocorticoids popularized in circles practicing veterinarians, but in scientific journals remain virtually unanswered question their negative effects on the body of cats.

The aim of our research was to determine the major negative effects on the body cat glucocorticoids for the treatment of allergic dermatoses and clarify the specific frequency of the negative impact of other anti-inflammatory drugs: prednisolone, dexamethasone, deksafortu, dog handlers.

The most typical sign of negative effects of glucocorticoids in the treatment of allergic dermatitis in cats are polyuria, polyphagy, polydipsia, hyperglycaemia, glycosuria.

In the background the negative effects of glucocorticoids in the body of cats is hepatomegaly chondroectodermal dysplasia, shortness of breath, abuse recovery wool cover and bilaterally symmetrical alopecia, increased activity of liver enzymes, particularly alkaline phosphatase; histopathological changes in the liver, depression, drowsiness, shortness of breath, disruption of the digestive system, the occurrence of gastric ulcers; diabetes and diabetic ketoacidosis; pulmonary thromboembolism; infection.

Glucocorticoids prolonged deksafort and iatrogenic cynologist less than dexamethasone and prednisolone to the body of cats in the treatment of allergic dermatitis.

Glucocorticoids, cats, prednisolone, dexamethasone, deksafort, canine, adverse effects, adverse reactions

---